

Σχόλια του Ελληνικού Γραφείου της Greenpeace

επί του νομοσχεδίου «Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις»

Αθήνα, 30 Απριλίου 2020

Σχόλιο επί της αρχής

Το νομοσχέδιο έρχεται μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο που μπορεί να περιγραφεί από τα εξής δεδομένα:

- Δέσμευση της κυβέρνησης για απολιγνιτοποίηση και απανθρακοποίηση της οικονομίας σε συγκεκριμένους χρόνους, γεγονός που παραπέμπει σε δίκαιη μετάβαση (λιγνιτικές περιοχές), εξοικονόμηση ενέργειας, αποθήκευση ενέργειας, επιθετική προώθηση ΑΠΕ.
- Δέσμευση στην κατεύθυνση ενός Green New Deal και την πράσινη ανάπτυξη.
- Μία κοινωνία σε συνθήκες lockdown, λόγω πανδημίας, με αποτέλεσμα λειτουργία του Κοινοβουλίου υπό ειδικές συνθήκες.
- Ένα κακό και μακρύ ιστορικό απουσίας ουσιαστικού διαλόγου (αναφερόμαστε σε διαδικασία διαβούλευσης) με εμπλεκόμενους φορείς.

Το τελικό κείμενο είναι σημαντικά διαφορετικό (κατά πολύ μεγαλύτερο) του αρχικού και καλούμαστε να τοποθετηθούμε επ' αυτού μέσα σε εξαιρετικά πιεστικό χρόνο.

Τα αντικείμενα που καλύπτει το συγκεκριμένο νομοσχέδιο περιλαμβάνουν από δασικούς χάρτες και οικιστικές πυκνώσεις μέχρι περιβαλλοντική αδειοδότηση, και από τη διαχείριση νέου φορέα προστατευόμενων περιοχών μέχρι αδειοδότηση ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας και επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων. Ήτοι καλύπτει ένα εξαιρετικά ευρύ φάσμα ρυθμίσεων με τη σαφή φιλοδοξία να **αλλάξει ριζικά το περιβαλλοντικό πλαίσιο της χώρας**, χωρίς να είναι προφανές γιατί όλα τα παραπάνω πρέπει να βρίσκονται σε ένα νομοσχέδιο αντί να χωριστούν σε αντίστοιχα θεματικά. Κάποια από αυτά θα μπορούσαν να αφορούν σε θέματα για τα οποία

GREENPEACE

υπάρχει γενικότερη συναίνεση και που δύνανται να προωθηθούν και να ψηφιστούν γρηγορότερα.

Μοιραία, το σημερινό πολυνομοσχέδιο, παρά τις φιλόδοξες εξαγγελίες περί εκσυγχρονισμού, μοιάζει περισσότερο με ένα συνονθύλευμα θεματικών και δεκάδων λοιπών διατάξεων, το οποίο δεν έχει κάποιο σαφές στίγμα. Αντίθετα, η σημασία των προτεινόμενων αλλαγών, ο εξαιρετικά μικρός χρόνος διαβούλευσης και η ανεξέλεγκτη εισαγωγή διατάξεων στην τελική του μορφή όπως κατατέθηκε στη Βουλή, έχουν καταφέρει να **δημιουργήσουν ένταση και να πολώσουν την κοινωνία**.

Εξαιρετικά κακό ξεκίνημα για μία κυβέρνηση που ευαγγελίζεται τον εκσυγχρονισμό στην κατεύθυνση ενός Green New Deal. Ως αποτέλεσμα, οι όποιες θετικές διατάξεις που περιλαμβάνονται, όπως για παράδειγμα η απλοποίηση της αδειοδοτικής διαδικασίας των ΑΠΕ ή η ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Κοινοτικής Οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, κινδυνεύουν να σαρωθούν από τη γενική αρνητική εικόνα που δικαιολογημένα δημιουργεί το νομοσχέδιο.

Αν όμως υπάρχει ένα σημείο το οποίο ξεχωρίζει ως προς την προκλητικότητά του, αυτό αφορά στις διατάξεις που προωθούν την έρευνα και την **εξόρυξη υδρογονανθράκων**. Ακόμα και αν πιστέψει κανείς ότι οι προηγούμενες κυβερνήσεις είχαν τη δικαιολογία μνημονιακών πιέσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας για αποφάσεις παραχώρησης εκτάσεων μέσα σε περιοχές Natura 2000 και εθνικά πάρκα, αυτή η κυβέρνηση δεν έχει καμία.

Από τη μία δεσμεύεται και (δικαιολογημένα) υπερηφανεύεται για την πλήρη απανθρακοποίηση της χώρας μέχρι το 2050 και από την άλλη για πρώτη φορά νομιμοποιούνται και επισήμως οι χρήσεις εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων σε προστατευόμενες περιοχές (**Άρθρο 44**). Την ίδια στιγμή, δεν διστάζει να αφαιρέσει από την τοπική αυτοδιοίκηση τη δυνατότητα να έχει φωνή σε περιπτώσεις έρευνας υδρογονανθράκων σε δημόσιες/δημοτικές εκτάσεις (**Άρθρο 110**). Μεσούσης της πανδημίας, όπου η σύνδεση της ανθρώπινης παρέμβασης στο περιβάλλον και των τραγικών επιπτώσεων της αναδεικνύεται σε κάθε άκρη του πλανήτη, η κυβέρνηση επιλέγει να προωθήσει έρευνες υδρογονανθράκων και νέους αγωγούς. Και όλα αυτά με την τιμή του πετρελαίου σε ιστορικά χαμηλά, τις ενδιαφερόμενες εταιρείες να παίρνουν απόσταση και τη χώρα να έχει στόχο απεξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα τα επόμενα 30 χρόνια.

Η Greenpeace και το WWF Ελλάς ξεκίνησαν [δημόσια εκστρατεία](#) προκειμένου να αποσυρθούν οι δύο συγκεκριμένες αυτές διατάξεις, **με περισσότερες από 15.000 υπογραφές στις πρώτες 48 ώρες**.

GREENPEACE

Από εκεί και πέρα, μία από τις σημαντικότερες τομές που επιχειρεί να εισάγει το νομοσχέδιο αφορά στη διαχείριση των **Προστατευόμενων Περιοχών**. Είναι γεγονός ότι η πλούσια βιοποικιλότητα της χώρας χρειάζεται προστασία και ανάδειξη καθώς αποτελεί, πέραν των άλλων, και ανάχωμα στην κλιματική κρίση. Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις σε σχέση με το κείμενο που δόθηκε αρχικά στη διαβούλευση, το τελικό κείμενο παρουσιάζει ουσιαστικά κενά σε θέματα όπως οικονομική διαφάνεια και κριτήρια λήψης δωρεών (του νέου φορέα – ΟΦΥΠΕΚΑ), επαρκής στελέχωση και χρηματοδότηση των αντίστοιχων Μονάδων Διαχείρισης, διαφάνεια, διαδικασίες διαβούλευσης, διαδικασίες ελέγχου. Εν τέλει, καταφέρνει περισσότερο να παρατείνει την αβεβαιότητα σχετικά με τη διαμόρφωση του νέου περιβαλλοντικού πλαισίου της χώρας.

Είμαστε από τους φορείς που εδώ και χρόνια ζητάμε απλοποίηση διαδικασιών, λογοδοσία και διαφάνεια. Δεν νοείται σύγχρονο κράτος με αναχρονιστικές πολυετείς διαδικασίες περασμένων αιώνων. Αυτό όμως απαιτεί αξιόπιστες διαδικασίες και ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών. Κανένα από τα δυο δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται ή να εντοπίζεται ως πρόβλημα στο παρόν νομοσχέδιο.

Ακολουθούν εξειδικευμένα σχόλια σε ορισμένα άρθρα του νομοσχεδίου.

Επιμέρους σχόλια

Κεφάλαιο Α' (Άρθρα 1 - 9) - Απλοποίηση της Περιβαλλοντικής Διαδικασίας

Οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων συνιστούν βασικότατο εργαλείο για την προστασία του περιβάλλοντος. Στην πράξη ωστόσο αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα. **Το ΥΠΕΝ μέσω των συγκεκριμένων ρυθμίσεων προσπαθεί να απλοποιήσει μία ιδιαίτερα σύνθετη διαδικασία, ωστόσο το αποτέλεσμα θα οδηγήσει σε Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και διαδικασίες αδειοδότησης που θα έχουν ακόμα χαμηλότερη αξιοπιστία, συνθήκη που είναι αδιαμφισβήτητα πιο σημαντική από την αύξηση της ταχύτητας αδειοδότησης.**

GREENPEACE

Στο άρθρο 2 και το άρθρο 4 (1.α) του κεφαλαίου προβλέπεται ότι ο φάκελος αδειοδότησης ενός έργου ή δραστηριότητας θα θεωρείται πλήρης εάν παρέλθει η προθεσμία που ορίζεται. Ενώ συμφωνούμε στη θεσμοθέτηση καταληκτικών ημερομηνιών, με την προϋπόθεση ότι δεν θα υποθάλλει την αξιοπιστία των διαδικασιών, μία τέτοια κίνηση πρέπει να συνοδεύεται από την ουσιαστική υποστήριξη των αρμόδιων υπηρεσιών ώστε να έχουν τη δυνατότητα να κρίνουν την πληρότητα των φακέλων με μικρή καθυστέρηση και επί της ουσίας.

Στο άρθρο 4 (1.αα) εισάγεται μία εξαίρεση στη διαδικασία τροποποίησης ΑΕΠΟ, η οποία ενδέχεται να δώσει τη δυνατότητα πραγματοποίησης έργων και δραστηριοτήτων με σημαντικές επιπτώσεις χωρίς την αξιολόγησή τους. Ο μόνος λόγος είναι ότι βρίσκονται στην κατηγορία Β και επομένως χαρακτηρίζονται στο εν λόγω άρθρο ως “μη ουσιώδους σημασίας.” Εντούτοις, εξετάζοντας την ΥΑ 37674/2016 που ορίζει τις κατηγορίες πιο αναλυτικά, βλέπουμε ότι στην κατηγορία Β υπάρχουν έργα και δραστηριότητες για τα οποία δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής εγκατάστασης. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα είναι οι “άλλες ερευνητικές εργασίες που συνιστούν επέμβαση στο έδαφος (εκτός γεωτρήσεων) ή στον πυθμένα θαλασσών ή λιμνών” για την **υποστήριξη εξορυκτικών δραστηριοτήτων** (παράρτημα V) και τα “ξενοδοχειακά καταλύματα σε περιοχές εκτός σχεδίων πόλεων και εκτός ορίων οικισμών” εντός περιοχών Natura, μέχρι το όριο των 50 κλινών (παράρτημα VI).

Άρθρο 5

Στο άρθρο 5 αφαιρείται από τις προδιαγραφές των φακέλων ανανέωσης και τροποποίησης ΑΕΠΟ η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος, ένα δηλαδή από τα σημαντικότερα στοιχεία για την αξιολόγηση των επιπτώσεων ενός έργου ή δραστηριότητας στο περιβάλλον.

Άρθρο 7

Στο άρθρο 7 επεκτείνονται οι αρμοδιότητες των Πιστοποιημένων Αξιολογητών. Η περιβαλλοντική αδειοδότηση έχει απόλυτη ανάγκη από καταρτισμένους σε ειδικά αντικείμενα επιστήμονες, επομένως οι ρυθμίσεις του άρθρου θα μπορούσαν να έχουν θετικό αποτύπωμα. Ωστόσο, όπως προείπαμε, βασική προϋπόθεση για την περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι η αξιοπιστία της διαδικασίας, κάτι που δεν φαίνεται ότι γίνεται αντιληπτό από το ΥΠΕΝ. Η μόνη εξαίρεση που προβλέπεται είναι ο αξιολογητής να μην είναι και ο συντάκτης της ΜΠΕ. Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν είναι αρκετό, καθώς ο κλάδος των μελετητικών γραφείων της χώρας μας (που αναμένεται να αποτελέσει την πλειονότητα των Αξιολογητών) είναι ιδιαίτερα μικρός και η εργασιακή τους εξάρτηση από τους επενδυτές πολύ μεγάλη. Επομένως, το αδιάβλητο της

διαδικασίας δεν μπορεί να προστατευθεί από την εξαίρεση μόνο του συντάκτη της ΜΠΕ, αλλά απαιτούνται πιο αυστηρές προδιαγραφές που θα επιτρέπουν τον αξιολογητή να επιτελέσει σωστά το έργο του και παράλληλα θα αυξήσουν την κοινωνική αποδοχή αυτών των διαδικασιών.

Κεφάλαιο Β (Άρθρα 10 - 25) - Διαδικασία Αδειοδότησης ΑΠΕ - Α' Φάση

Σε γενικές γραμμές, το κεφάλαιο επιχειρεί μία προσπάθεια να συντομευθεί η αδειοδοτική διαδικασία των ΑΠΕ, με βασικότερη τομή την κατάργηση της Άδειας Παραγωγής και την αντικατάστασή της με την Βεβαίωση Παραγωγής. Πρόκειται για μία καλοδεχόμενη κίνηση η οποία αποτελούσε και πάγιο αίτημα της Greenpeace. Η συγκεκριμένη τομή μπορεί να απλουστεύσει και να συντομεύσει την αδειοδοτική διαδικασία, μειώνοντας την αχρείαστη γραφειοκρατία χωρίς να επιφέρει εκπτώσεις στην περιβαλλοντική προστασία.

Από εκεί και πέρα, η παρούσα έκδοση του νομοσχεδίου δεν έχει ουσιώδεις αλλαγές σε σχέση με την αρχική. Συνεπώς, βασικό σημείο ανησυχίας παραμένει το ότι πολλές προτεινόμενες αλλαγές δείχνουν μία τάση στήριξης των μεγαλύτερων έργων ΑΠΕ έναντι των μικρότερων έργων από μικρομεσαίους παραγωγούς και ενεργειακές κοινότητες.

Άρθρο 10

Στην κατηγορία με τα Ειδικά Έργα (παρ. 5) εντάσσονται τα αιολικά έργα με ισχύ άνω των 150MW. Το πρόβλημα έγκειται στο γεγονός ότι, λαμβάνοντας υπόψη την Αιτιολογική Έκθεση (για το Άρθρο 17), τα έργα αυτά εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής του Εφάπαξ Τέλους Βεβαίωσης. Παραμένει ασαφές αν όντως ισχύει αυτό, δεδομένου ότι δεν αναφέρεται κάτι συγκεκριμένο στο σχέδιο νόμου παρά μόνο στην Αιτιολογική Έκθεση. Αν όντως ισχύει αυτό, πρόκειται για μία αχρείαστη και άδικη επιδότηση των μεγάλων αιολικών πάρκων εις βάρος μικρότερων αιολικών πάρκων, πόσο δε μάλλον από τη στιγμή που αιολικά έργα άνω των 150MW αφορούν σε επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ.

Επιπλέον, η περ. δ της παρ. 5 του άρθ. 10 θα πρέπει να τροποποιηθεί σε «οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που περιλαμβάνονται στην κατηγορία με α/α 17 του πίνακα 1 του άρθρου 4 του ν. 4414/2016, εκτός των σταθμών ενεργειακής αξιοποίησης του βιοαποικοδομήσιμου κλάσματος αστικών αποβλήτων».

Άρθρο 17

Πέρα από το προαναφερθέν θέμα με τα αιολικά έργα άνω των 150MW, στο Άρθρο 17 επισημαίνεται ότι η υποχρέωση καταβολής του Τέλους ισχύει μειωμένη κατά το ήμισυ αντίστοιχα και στις δυο δόσεις καταβολής για «ιδρύματα, καθώς και νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου κοινωφελούς σκοπού, πλην των ενεργειακών κοινοτήτων, όπως νοσοκομεία, κέντρα υγείας, σχολεία όλων των βαθμίδων». Επισημαίνουμε ότι δεν θα πρέπει να εξαιρούνται οι ενεργειακές κοινότητες από την εν λόγω ευνοϊκή διάταξη.

Κεφάλαιο Γ' (Άρθρα 26 - 43) - Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών

Άρθρο 31

Με τον ΟΦΥΠΕΚΑ επιχειρείται μία κεντρική και οικονομική διαχείριση των Προστατευόμενων περιοχών της χώρας και των ΜΔΠΠ τα οποία καταρτίζουν Τοπικά Σχέδια Δράσεων Προτεραιότητας (ΤΣΔΠ). Ως εκ τούτου, ο ΟΦΥΠΕΚΑ καθίσταται αρμόδιος για τη διανομή και χρησιμοποίηση πόρων ως αυτοί απορρέουν από τα ΤΣΔΠ της κάθε ΜΔΠΠ. Το θετικό είναι ότι γίνεται μία προσπάθεια αύξησης του οικονομικού ελέγχου και της χρηστής διαχείρισης των ΠΠ, από την άλλη όμως αφαιρείται η αυτονομία και η ευελιξία του προηγούμενου σχήματος των ΦΔ για χρηματοδότηση. Ενδεχομένως αυτό να δημιουργήσει καθυστερήσεις στην πλήρη κάλυψη των πραγματικών αναγκών των μονάδων για ουσιαστική διαχείριση.

Στο άρθρο 31 γίνεται σαφές ότι τα έσοδα που προκύπτουν από τις όποιες δραστηριότητες εντός ΠΠ πηγαίνουν στον ΟΦΥΠΕΚΑ ο οποίος τα διαχειρίζεται αναλόγως. Το ίδιο συμβαίνει και για τις όποιες δωρεές, χορηγίες, επιδοτήσεις (1γ και 1δ) και κάθε είδους εισφορές φυσικών ή νομικών προσώπων, του Δημόσιου ή του Ιδιωτικού Τομέα, της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Το ερώτημα/συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι αφού πλέον οι δραστηριότητες έρευνας και εξόρυξης Υ/Α (και τα δίκτυα και οι εγκαταστάσεις διανομής) είναι συμβατές δραστηριότητες στο παρόν νομοσχέδιο, πώς αποκλείεται το ενδεχόμενο οι δωρεές και χρηματοδοτήσεις δραστηριοτήτων προστασίας και ερμηνείας περιβάλλοντος να προέρχονται από τις ίδιες εταιρείες Υ/Α προς τον ΟΦΥΠΕΚΑ; Ποια είναι τα κριτήρια λήψης δωρεών; Τίθεται ένα ζήτημα διαφάνειας. **Επιπλέον, στο άρθρο 31 (παρ.1.ι) διαβάζουμε: «...Ποσοστά, που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας από πόρους που προέρχονται από την εκμετάλλευση από διάφορες εταιρείες των ενεργειακών πηγών της χώρας και έσοδα από την επιβολή προστίμων για παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας». Δηλαδή ο ΟΦΥΠΕΚΑ θα παίρνει ποσοστά από τις δραστηριότητες για την ενέργεια και θα είναι ο ίδιος που θα επιβάλλει πρόστιμα στις ίδιες εταιρείες σε περίπτωση που κρίνει ότι παραβιάζεται η περιβαλλοντική νομοθεσία;**

GREENPEACE

Ένα θέμα που αφορά στην εσωτερική διαχείριση των οικονομικών του ΟΦΥΠΕΚΑ είναι το πώς θα αποφασίζεται ο επιμερισμός και η διαχείριση των πόρων από όλες τις πηγές και η χρηματοδότηση των ΜΔ που θα πρέπει να προβλέπεται στον Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης. Οι οικονομικές ανάγκες των ΜΔ που προκύπτουν από τα ΤΣΔΠ τους είναι ένα κριτήριο αλλά δεν καθορίζει τον τρόπο λήψης απόφασης για τη διανομή των πόρων στις ΜΔΠΠ.

Άρθρο 32 (και 36)

Στο άρθρο 36 γίνεται σύντομη μνεία σχετικά με τον ρόλο της Επιτροπής ΦΥΣΗ (αξιολόγηση των σχεδίων διαχείρισης με μεθοδολογία και πρότυπα από τον ΟΦΥΠΕΚΑ ύστερα από εισήγηση της επιτροπής ΦΥΣΗ). Ωστόσο, δεν φαίνεται να είναι ξεκάθαρος ο ρόλος της Επιτροπής Φύση 2000 τόσο εντός του ΟΦΥΠΕΚΑ (άρθρο 32) όσο και οι αρμοδιότητές της σχετικά με τη διαχείριση του συστήματος των προστατευόμενων περιοχών (φαίνεται να υπάρχει αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ των 2 φορέων).

Άρθρο 34

Καταργείται η οικονομική και διαχειριστική αυτοτέλεια των ΦΔ που μετατρέπονται σε ΜΔΠΠ με αριθμό μικρότερο (24 από 36 υφιστάμενους ΦΔ). Ως εκ τούτου, αυξάνεται η έκταση των περιοχών και η ποικιλία οικοσυστημάτων που θα διαχειρίζονται και εποπτεύουν οι νέες ΜΔΠΠ. Για τον λόγο αυτό, **είναι αναγκαία η επαρκής στελέχωση και χρηματοδότηση των ΜΔ και η δημιουργία παραρτημάτων των ΜΔ όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.**

Σε ό,τι αφορά στη φύλαξη των ΠΠ, το νομοσχέδιο, αν και αναφέρει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, δεν επιλύει τα διαχρονικά και μείζονα προβλήματα, με κυριότερο την ανάγκη οι φύλακες να έχουν ανακριτικά καθήκοντα ή/και να συνεργάζονται υποχρεωτικά με τις αρμόδιες αρχές και σώματα τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση αυτής. Δεν προσδιορίζεται πώς οι ΜΔΠΠ θα έχουν αυτήν τη δυνατότητα παρακολούθησης εφαρμογής των σχεδίων και προτάσεων φύλαξης, όταν η παρακολούθηση αυτή αφορά σε εφαρμογή των προτάσεων αυτών από άλλους φορείς του δημοσίου.

Άρθρα 34 & 35

Στα 2 άρθρα **απουσιάζει το δικαίωμα γνωμοδότησης των ΜΔΠΠ και των Επιτροπών Διαχείρισης για προτεινόμενα έργα/δραστηριότητες εντός των ορίων δικαιοδοσίας τους.**

Δεν καθορίζεται με σαφήνεια ποιος είναι ο ρόλος και οι αρμοδιότητες των Επιτροπών Διαχείρισης στο προτεινόμενο σύστημα διακυβέρνησης των ΠΠ. Ο κανονισμός λειτουργίας των

GREENPEACE

επιτροπών δεν προσδιορίζεται, παρά μόνο ότι η λειτουργία αποτελεί ευθύνη του εκάστοτε προϊσταμένου της ΜΔΠΠ. Επίσης, δεν διασφαλίζεται η υποχρεωτική συγκρότηση των Επιτροπών Διαχείρισης και γίνεται με απόφαση του ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ μετά από εισήγηση του προϊσταμένου της ΜΔΠΠ.

Σε σύγκριση με τα ΔΣ των υφιστάμενων ΦΔ, από τις Επιτροπές Διαχείρισης και κατ' ουσία από τις τοπικές κοινωνίες αφαιρούνται οι εξής κρίσιμες αρμοδιότητες:

- Η δυνατότητα αιτιολογημένων γνωμοδοτήσεων κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και των δραστηριοτήτων εντός των περιοχών ευθύνης τους και έργων και δραστηριοτήτων οι επιπτώσεις των οποίων επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, το προστατευτέο αντικείμενο.
- Εισηγήσεις προς τον υπουργό περιβάλλοντος για θέματα αρμοδιότητάς τους ή για σημαντικά ζητήματα που αφορούν τις περιοχές ευθύνης τους.
- Έγκριση προγραμμάτων και δράσεων.
- Έγκριση χορήγησης αδειών επιστημονικής έρευνας.

Άρθρο 36

Η αξιολόγηση του προτεινόμενου συστήματος διαχείρισης ΠΠ μέσω της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης αποτελεί ένα θετικό βήμα προς την ολοκληρωμένη και συνολική αποτίμηση του έργου διαχείρισης και προστασίας του εθνικού συστήματος ΠΠ αλλά και των επιμέρους ΜΔΠΠ (αξιολόγηση αποτελεσματικότητας εφαρμογής των μέτρων διαχείρισης βάσει Διαχειριστικού Σχεδίου και αποτίμηση της χρήσης των διαθέσιμων πόρων ως προς την επίτευξη των στόχων προστασίας και διαχείρισης). Παρόλα αυτά, το εν λόγω άρθρο συμπεριλαμβάνει ως κατ' ελάχιστον την αξιολόγηση της συνεργασίας και του βαθμού συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών και άλλων εμπλεκόμενων φορέων στη διαχείριση των ΠΠ όταν δεν έχει καθορίσει τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των Επιτροπών Διαχείρισης (ΕΔ). Ταυτόχρονα, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, σημαντικές αρμοδιότητες/ευθύνες από τις τοπικές κοινωνίες (μέσω των ΕΔ) έχουν αφαιρεθεί (σε σχέση με τα ΔΣ των υφιστάμενων ΦΔ), πράγμα που καθιστά την αξιολόγηση της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στη διαχείριση των εκάστοτε περιοχών προβληματική και κενή νοήματος.

Άρθρο 39 & 40

GREENPEACE

Τι γίνεται στην περίπτωση ασυμβατότητας των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των Ετήσιων Προγραμμάτων Δράσης Περιφερειών και Δήμων με θέματα που εμπίπτουν στους στόχους διαχείρισης των ΜΔΠΠ; Ποιος είναι υπεύθυνος για την επίλυση διαφορών;

Άρθρο 42

Στην παρ. 4ε γίνεται αναφορά στην εκπόνηση προγράμματος για τη δημιουργία κεντρικής δομής υποστήριξης εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής για τις προστατευόμενες περιοχές. Δεν είναι σαφές ποια θα είναι αυτή η κεντρική δομή και σε τι θα εξυπηρετεί, δεδομένου ότι ο ΟΦΥΠΕΚΑ έχει ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά της κεντρικής δομής.

Στην παρ. 4ζ γίνεται αναφορά στην εκπόνηση προγράμματος κινητοποίησης συμπληρωματικών χρηματοδοτήσεων των ΜΔΠΠ και ιδίως ιδιωτικών πόρων μέσω του θεσμού της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ξανά εδώ μπαίνει ζήτημα θέσπισης κριτηρίων για το ποιες χρηματοδοτήσεις γίνονται δεκτές και ποιες όχι. Ειδικότερα δε και σε σχέση με την αδιάβλητη διαδικασία επιβολής προστίμων σε εταιρείες των οποίων το περιβαλλοντικό αποτύπωμα εντός ΠΠ ή εκτός ορίων (όταν επηρεάζονται) είναι αξιόλογο.

Κεφάλαιο Δ' (Άρθρα 44 - 47) - Ζώνες Εντός Προστατευόμενων Περιοχών

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο παραμένει εξαιρετικά προβληματικό καθώς φαίνεται ότι έχει συνταχθεί με προτεραιότητα την ανάπτυξη από δραστηριότητες με έντονο περιβαλλοντικό αποτύπωμα όπως η έρευνα και η εξόρυξη υδρογονανθράκων, και όχι την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Όπως είχαμε αναφέρει και στα προηγούμενα σχόλιά μας, εξαιρετικά ανησυχητική παραμένει η τροποποίηση του Π.Δ. για τις Χρήσεις Γης με το παρόν νομοσχέδιο. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται ο έλεγχος της νομιμότητας των εν λόγω διατάξεων από το Σ.τ.Ε και εγείρει πολλά ερωτηματικά σχετικά με τις προθέσεις των συντακτών του νομοσχεδίου.

Άρθρο 44

Θεσμοθετούνται 4 ζώνες διαβαθμισμένης προστασίας στις περιοχές Natura (Απόλυτης προστασίας της φύσης, Προστασίας της φύσης, Οικοτόπων και ειδών και Βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων) στις οποίες μπορούν να λάβουν χώρα επενδυτικά έργα με έντονο και βαρύ

περιβαλλοντικό αποτύπωμα, με αποκορύφωμα μεταλλευτικές δραστηριότητες και εξορύξεις υδρογονανθράκων και τουριστική εκμετάλλευση και αξιοποίηση.

Άρθρο 47

Με βάση το παρόν άρθρο, τα σχέδια διαχείρισης θα προηγούνται των Προεδρικών Διαταγμάτων. Η συγκεκριμένη διάταξη είναι προβληματική αφού πρέπει να έχει προηγηθεί ο χαρακτηρισμός, η οριοθέτηση και ο καθορισμός χρήσεων και δραστηριοτήτων με το Π.Δ. προκειμένου να εξειδικευτούν οι όροι και περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων στις ΠΠ. Τα Π.Δ. είναι οι θεμελιώδεις λίθοι για τον χαρακτηρισμό μίας περιοχής και τον καθορισμό του σκοπού προστασίας της. Από τα Π.Δ. προκύπτουν οι αποφάσεις για τη λήψη μέτρων προστασίας και εν συνεχεία από τα σχέδια διαχείρισης των περιοχών. Ο καθορισμός χρήσεων και δραστηριοτήτων ενσωματώνονται στα Π.Δ., και η εξειδίκευσή τους καθώς και διαχειριστικές δράσεις και έργα περιλαμβάνονται στο σχέδιο διαχείρισης. Στην ελληνική νομοθεσία, τα Προεδρικά Διατάγματα και σχέδια διαχείρισης αποτελούν τα “απαραίτητα μέτρα διατήρησης” όπως προκύπτει από το άρθρο 6 παρ. 1 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους. Τέλος, σε αντίθεση με τον νόμο 1650/1986, δεν υπάρχει ρητή αναφορά για το χρονικό διάστημα ισχύος των σχεδίων διαχείρισης. Χωρίς αυτήν την πρόβλεψη δεν δύναται να επικαιροποιούνται τα σχέδια διαχείρισης σε αντιστοίχιση με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης και προστασίας.

Άκρως ανησυχητικό στο παρόν άρθρο είναι ότι δεν έχει προβλεφθεί διαδικασία υποχρεωτικής δημόσιας διαβούλευσης για τα Π.Δ. και σχέδια διαχείρισης παρά μόνο για τις ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες. Με τον τρόπο αυτό υπονομεύεται η διαφάνεια και η ευρύτερη συμμετοχή της κοινωνίας στη λήψη αποφάσεων. Τόσο στο παρόν άρθρο όσο και στα προηγούμενα άρθρα είναι αισθητή η απουσία διαδικασιών δημόσιας διαβούλευσης.

Στο παρόν άρθρο γίνεται σαφές ότι συγκεκριμένα έργα και δραστηριότητες φωτογραφίζονται εντός περιοχών NATURA 2000. Κανένα έργο ή δραστηριότητα δεν μπορεί να θεωρείται de facto σε περιοχή Natura κατά τη διαδικασία καθορισμού μέτρων και περιορισμών προστασίας. Στο παρόν άρθρο συγχέεται η δέουσα εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων με τη διαδικασία λήψης των αναγκαίων μέτρων προστασίας και διαχείρισης για τα είδη και οικοτόπους. Ο σκοπός των ΕΠΜ είναι ακριβώς αυτός: να εκτιμήσουν την κατάσταση των οικοσυστημάτων και ειδών, τις απειλές και επιπτώσεις χρήσεων-δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές και να αξιολογήσουν την ασυμβατότητα μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής δραστηριότητας.

Κεφάλαιο Ι' (Άρθρα 83 - 95) - Ζητήματα Διαχείρισης Αποβλήτων

Άρθρο 84

Ο νόμος 4042/2012 και η Οδηγία 2008/98 ορίζουν με σαφήνεια τα βιοαπόβλητα ως: “τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα κήπων και πάρκων, τα απορρίμματα τροφών και μαγειρείων από σπίτια, εστιατόρια, εγκαταστάσεις ομαδικής εστίασης και χώρους πωλήσεων λιανικής και τα συναφή απόβλητα από εγκαταστάσεις μεταποίησης τροφίμων.” Ωστόσο, μέσω του άρθρου αυτού θα επιτραπεί, μαζί με τα παραπάνω υλικά, η συλλογή και διαχείριση όποιων συσκευασιών κρίνονται ως βιοαποικοδομήσιμες και λιπασματοποιήσιμες.

Η απόφαση αυτή, σε συνδυασμό με την αλλαγή που αναμένεται να συμβεί λόγω της εφαρμογής της Οδηγίας 2019/904, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, αναμένεται να οδηγήσει έναν τεράστιο όγκο βιοαποικοδομήσιμων/λιπασματοποιήσιμων πλαστικών συσκευασιών και προϊόντων στον καφέ κάδο.

Αυτό συνιστά πρόβλημα για τους εξής λόγους:

α) αποτελεί ερωτηματικό εάν τα υπάρχοντα Εργοστάσια Μηχανικής Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης (ΕΜΑΚ) μπορούν να απορροφήσουν τόσο μεγάλες ποσότητες συσκευασιών, χωρίς να επηρεαστεί η ποιότητα του παραγόμενου κομπόστ, και

β) η στρατηγική του ΥΠΕΝ για τη μείωση των επιπτώσεων των πλαστικών μίας χρήσης στο περιβάλλον θα έπρεπε να βασίζεται στην πρόληψη και την επαναχρησιμοποίηση. Με τη συγκεκριμένη όμως ρύθμιση θα δοθεί μία εύκολη διέξοδος για πολλά από τα πλαστικά μίας χρήσης, χωρίς ωστόσο να μειωθεί η τεράστια σπατάλη και να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά.

Κεφάλαιο ΙΑ - Λοιπές Διατάξεις

Σχεδόν όλα τα Άρθρα που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο προστέθηκαν την τελευταία στιγμή και είδαν το φως της δημοσιότητας μόνο με την κατάθεση του νομοσχεδίου στην Βουλή. Σε συνδυασμό με τον ελάχιστο χρόνο για έλεγχο και το ήδη ογκώδες και πολυθεματικό νομοσχέδιο, η συγκεκριμένη εξέλιξη αποτελεί **σοβαρή υπονόμηση** της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης και υποσκάλπτει τη διαφάνεια και τη δημοκρατικότητα των διαδικασιών. Το παραπάνω ισχύει ασχέτως με το περιεχόμενο των συγκεκριμένων

GREENPEACE

διατάξεων, ακόμα και στην περίπτωση που αρκετές από αυτές κινούνται στη θετική κατεύθυνση.

Ωστόσο, ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει **στο σκανδαλώδες Άρθρο 110** που η μόνη του συνεισφορά είναι το φίμωμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε έργα ερευνών για υδρογονάνθρακες. **Greenpeace και WWF ζητούν από κοινού την άμεση απόσυρσή του.**

Άρθρο 97

Με το άρθρο αυτό γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπιστούν σημαντικά προβλήματα που έχουν προκύψει στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 720/2015 για τη μείωση της κατανάλωσης των πλαστικών σακουλών μεταφοράς, που ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 4496/2017.

Πρόκειται για ένα βήμα προς τη **σωστή κατεύθυνση**, καθώς ακριβώς αναγνωρίζει την ιδιαίτερα προβληματική εφαρμογή του περιβαλλοντικού τέλους στις πλαστικές σακούλες, κατάσταση που έχουμε αναδείξει μαζί με άλλες ΜΚΟ στο πρόσφατο παρελθόν. Ωστόσο, όπως έχουμε ξαναεπισημάνει, αντί το ΥΠΕΝ να επενδύει ακόμα περισσότερο χρόνο και πόρους στην εφαρμογή ενός μέτρου που θα φέρει, στην καλύτερη περίπτωση, μέτρια αποτελέσματα, θα έπρεπε να προχωρήσει στην κατάργηση της πλαστικής σακούλας, απόφαση που ήδη έχουν λάβει δεκάδες χώρες παγκοσμίως.

Παράλληλα, με το άρθρο αυτό χάνεται η ευκαιρία να αντιμετωπιστεί συνολικότερα το ζήτημα των πλαστικών μίας χρήσης από το ΥΠΕΝ, την ώρα μάλιστα που έχουν ξεκινήσει συζητήσεις για την εφαρμογή στη χώρα μας της Οδηγίας 2019/904, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον. Η εμπειρία έχει δείξει ότι η αποσπασματική και βιαστική προσέγγιση του ΥΠΕΝ θα καταλήξει σε πλήθος νομοθετημάτων, τα οποία όμως δεν θα φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Η Greenpeace επισημαίνει ότι **χωρίς μία ευρύτερη και συνολική στρατηγική για τη μείωση των πλαστικών μίας χρήσης, στην οποία θα παίζουν κεντρικό ρόλο η σωστή ενημέρωση, η συμμετοχή των πολιτών και η δημιουργία κινήτρων και αντικινήτρων για την απεξάρτηση των επιχειρήσεων του κλάδου από τη λογική της μίας χρήσης, το κόστος αυτών των πολιτικών θα συνεχίσει να βαραίνει αποκλειστικά την κοινωνία, χωρίς ταυτόχρονα να πετυχαίνουν τον σκοπό τους, που δεν είναι άλλος από την προστασία του περιβάλλοντος.**

GREENPEACE

Επιπλέον προβληματισμούς δημιουργεί η εξαίρεση από το μέτρο των βιοαποικοδομήσιμων και λιπασματοποιήσιμων πλαστικών σακούλων. Όπως έχει δείξει η μέχρι τώρα εμπειρία εφαρμογής του μέτρου, η εξαίρεση αυτή ενέχει τον κίνδυνο η αγορά να πλημμυρίσει με τέτοιου είδους σακούλες, οι οποίες θα χρεώνονται στους πελάτες χωρίς όμως το ποσό να καταλήγει στο Δημόσιο.

Παρότι αυτές οι σακούλες είναι μία καλύτερη επιλογή από τις σακούλες συμβατικού πλαστικού, εξακολουθούν να συνιστούν πηγή ρύπανσης για το περιβάλλον και να απαιτούν σωστή διαχείριση μετά το τέλος ζωής τους. Ο κίνδυνος αυτός είναι ιδιαίτερα πιθανός, καθώς το μόνο πιστοποιητικό για τέτοιες σακούλες που υφίσταται αυτήν τη στιγμή είναι το ευρωπαϊκό πρότυπο EN 13432, το οποίο προϋποθέτει ότι η σακούλα θα καταλήξει σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις όπου μπορούν να υπάρξουν οι απαιτούμενες συνθήκες για τη διάσπασή του. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η σακούλα θα καταλήξει στο φυσικό περιβάλλον και τους ΧΥΤΥ και επομένως θα συνεχίσει να αποτελεί πηγή ρύπανσης.

Άρθρο 99

Προβληματισμό προκαλεί η αφαίρεση του ορίου των 100 κλινών από τα “Ξενοδοχεία και τους Ξενώνες” που μπορούν να εγκατασταθούν στην περιοχή του Μεταξουργείου και στην περιοχή Ψυρρή – Κέντρου (Ομονοίας).

Πρόκειται για άλλη μία περίπτωση προβληματικής διάταξης που εγείρει **ερωτηματικά σχετικά με τον δημοκρατικό χαρακτήρα της διαδικασίας**, καθώς σε ένα νομοσχέδιο περιβαλλοντικού περιεχομένου κατατίθενται, χωρίς προηγούμενη διαβούλευση, ρυθμίσεις που θα προκαλέσουν μεγάλες αλλαγές σε μία μεγάλη περιοχή του κέντρου της Αθήνας, επηρεάζοντας τη ζωή χιλιάδων συμπολιτών μας.

Άρθρο 110

Προκλητικότερη διάταξη η οποία παγιώνει την ενσωμάτωση δραστηριοτήτων και έργων έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων σε ζώνες προστασίας, όπως έχουν διατυπωθεί σε προηγούμενα άρθρα (άρθρο 44-47) του νομοσχεδίου, και την πρόθεση του ΥΠΕΝ να προβεί σε fast-track διαδικασίες για τα συγκεκριμένα έργα. Η συγκεκριμένη διάταξη ουσιαστικά στερεί το δικαίωμα γνωμοδότησης από Δημόσιο, ΟΤΑ και νομικά πρόσωπα αυτών υπό την ιδιότητά τους ως κυρίων, νομέων ή κατόχων των εκτάσεων αυτών. Το παρόν άρθρο παρουσιάζει καίρια προβλήματα. Τίθεται το ζήτημα ελέγχου, συμμετοχής, διαφάνειας και δημοκρατικότητας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για χρήσεις και δραστηριότητες που αντιτίθενται στην προστασία του κοινού δημόσιου αγαθού όπως το περιβάλλον. Το παρόν άρθρο δίνει *a priori* σε

GREENPEACE

ιδιωτικές εταιρείες Υ/Α το δικαίωμα να διεξάγουν σεισμικές ή άλλες γεωφυσικές έρευνες και γεωλογικές έρευνες χωρίς τη γνωμοδότηση ή έγκριση δημόσιων οργάνων – απλά ενημερώνεται η Κτηματική Υπηρεσία και ο αρμόδιος ΟΤΑ. Σε καμία περίπτωση δεν αποκαθιστά την ήδη υπάρχουσα αδιαφάνεια, αφού οι συγκεκριμένες δραστηριότητες περιγράφονται μόνο στα Περιβαλλοντικά Σχέδια Δράσης που συντάσσουν οι ίδιες οι εταιρείες και δεν δημοσιεύονται.

Πρόκειται για αδιανόητα προκλητική διάταξη και η παρουσία της στο νομοσχέδιο εγείρει σοβαρά ζητήματα αδιαφανών διαδικασιών και ωμής παρέμβασης συμφερόντων στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της χώρας. **Greenpeace και WWF ζητούν την άμεση απόσυρσή του.**

Τα Άρθρα 44-47 και 110 δεν ωφελούν τον εκσυγχρονισμό της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, αλλά αντίθετα υπονομεύουν τις διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης που ευνοούν την εκπλήρωση στόχων προστασίας και διαχείρισης των ΠΠ.

Άρθρο 128

Η παρ. 4 αποσαφηνίζει ένα ομιχλώδες καθεστώς σχετικά με την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών σε αγροτικές γαίες πλησίον του οδικού δικτύου της χώρας. Η συγκεκριμένη διάταξη καταργεί τις εξαιρέσεις που απολάμβαναν εδώ και πολλά χρόνια όσα έργα εγκαθίστανται σε αγροτική γη κοντά στο οδικό δίκτυο. Πρόκειται για μία **καλοδεχόμενη διάταξη** η οποία τακτοποιεί το ζήτημα και ουσιαστικά επιβάλλει σε όλα τα φωτοβολταϊκά έργα που εγκαθίστανται σε γαίες υψηλής παραγωγικότητας να υπάγονται στις διατάξεις του Άρθρου 24 του ν. 4643/2019 οι οποίες αφορούν στο ανώτατο όριο επικάλυψης του 1%.

Άρθρο 129

Το Άρθρο 129 δίνει το δικαίωμα στον Υπουργό Ενέργειας και Περιβάλλοντος να παρατείνει επ' αόριστον τον... προσωρινό Μεταβατικό Μηχανισμό Αποζημίωσης Ευελιξίας. Ουσιαστικά πρόκειται για έναν μποναμά - εν δυνάμει - **εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ** προς τους παραγωγούς φυσικού αερίου εις βάρος του περιβάλλοντος, των καταναλωτών, της ενεργειακής ασφάλειας και των κλιματικών και ενεργειακών στόχων της χώρας. Υπενθυμίζεται ότι ο Μεταβατικός Μηχανισμός σήμερα αφορά αποκλειστικά σε μονάδες φυσικού αερίου και δημιουργήθηκε με σκοπό να βοηθήσει στην ομαλή 'μετάβαση' στους νέους κανόνες λειτουργίας της αγοράς ενέργειας (target model) οι οποίοι όμως τίθενται σε λειτουργία από φέτος το καλοκαίρι. Με αυτό το Άρθρο ουσιαστικά δίνεται η δυνατότητα στον Υπουργό Περιβάλλοντος με μία απλή Υπουργική Απόφαση να παρατείνει τη λειτουργία του μηχανισμού αποζημίωσης προς τις μονάδες φυσικού αερίου επ' αόριστον.

GREENPEACE